

ІННОВАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ АСПЕКТ

©2018 ДАВИДОВА О. Ю.

УДК 658.012.2

Давидова О. Ю. Інноваційне управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства: концептуальний аспект

Мета статті – формування концепції інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства як економічних систем у сучасних ринкових умовах. Визначено, що рушійною силою перетворень у рамках підприємства є інноваційне управління його розвитком, ефективність якого визначається характером змін зовнішнього середовища, спроможністю підприємства адекватно сприймати ці процеси і перебудовуватися відповідно до об'єктивних закономірностей. Проведений теоретичний аналіз дозволив виділити головні риси адаптації з позицій системного, ситуаційного й процесного підходів та представити основні елементи адаптації. Визначено, що інноваційність управління економічними процесами є складним та недооціненим явищем, що включає в себе управління змінами, орієнтацію на результат і спроможність. За результатами проведеного дослідження запропоновано концепцію інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства як економічних систем.

Ключові слова: управління, розвиток, інноваційне управління розвитком підприємств, адаптація, концепція.

Рис.: 2. Бібл.: 10.

Давидова Оксана Юрївна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри готельного і ресторанного бізнесу, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: davydova_oks@ukr.net

УДК 658.012.2

Давидова О. Ю. Инновационное управление развитием предприятий гостинично-ресторанного хозяйства: концептуальный аспект

Цель статьи – формирование концепции инновационного управления развитием предприятий гостинично-ресторанного хозяйства как экономических систем в современных рыночных условиях. Определено, что движущей силой преобразований в рамках предприятия является инновационное управление его развитием, эффективность которого определяется характером изменений внешней среды, способностями предприятия адекватно воспринимать эти процессы и перестраиваться в соответствии с объективными закономерностями. Проведенный теоретический анализ позволил выделить основные черты адаптации с позиций системного, ситуационного и процессного подходов и представить основные элементы адаптации. Определено, что инновационность управления экономическими процессами является сложным и недооцененным явлением, включает в себя управление изменениями, ориентацию на результат и способность. По результатам проведенного исследования предложена концепция инновационного управления развитием предприятий гостинично-ресторанного хозяйства как экономических систем.

Ключевые слова: управление, развитие, инновационное управление развитием предприятий, адаптация, концепция.

Рис.: 2. Библ.: 10.

Давидова Оксана Юрьевна – кандидат технических наук, доцент, доцент кафедры гостиничного и ресторанного бизнеса, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: davydova_oks@ukr.net

UDC 658.012.2

Davydova O. Yu. The Innovative Management of the Development of Enterprises of Hotel and Restaurant Industry: the Conceptual Aspect

The article is aimed at forming the concept of innovative management of the development of enterprises hotel and restaurant industry as economic systems in modern market conditions. It is determined that the driving force of transformations within the enterprise is the innovative management of its development, the efficiency of which is defined by the nature of changes in the environment, the ability of the enterprise to adequately perceive these processes, and be able to readjust in accordance with objective regularities. The carried out theoretical analysis made possible to allocated the main features of adaptation from the standpoint of systemic, situational, and process approaches, and to present the basic elements of adaptation. It has been determined that the innovativeness of management of economic processes is a complex and underrated phenomenon, which includes change management, orientation towards both result and capability. According to results of the research, the conception of innovative management of the development of enterprises of hotel and restaurant industry as economic systems is proposed.

Keywords: management, development, innovative management of enterprise development, adaptation, conception.

Fig.: 2. Bibl.: 10.

Davydova Oksana Yu. – PhD (Engineering), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Hotel and Restaurant Business, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivka Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: davydova_oks@ukr.net

Динамічне ринкове середовище чинить багатосторонню дію на необхідність пошуку можливостей створення та підтримки конкурентних переваг підприємств готельно-ресторанного господарства. Реалізація цих можливостей сприяє успішному протистоянню їх у конкурентній боротьбі, що постійно посилюється. Світова практика показує, що переможцем у цій боротьбі є те підприємство, яке орієнтує свою діяльність на інноваційний розвиток і головною метою стратегічного плану ставить продукування ефективних інноваційних управлінських рішень.

Питанню дослідження концептуальних аспектів інноваційного управління розвитком підприємств присвячені праці вітчизняних і закордонних учених. Серед них можна виділити роботи О. Ареф'євої [1], О. Жегус [8], М. Коваль [10], Ю. Маслодудова [2], К. Мельник [3], М. Михайлової [8], А. Москаленко [4], Д. Нізалова [5], В. Прохорової [6], В. Проценко [6], В. Ращупкіної [7], Н. Савицької [8], О. Тридіда [9], В. Чобіток [6], М. Чорної [10], О. Хринюк [4].

Ними розглядалася сутність концептуальних аспектів інноваційного управління розвитком підпри-

емств як економічного процесу, досліджувалися підходи до їх розробки та реалізації. Але відмінність бачення того чи іншого аспекту формування концептуальних аспектів інноваційного управління розвитком підприємств не надає можливості підприємствам готельно-ресторанного господарства застосовувати сучасні наукові розробки у ході своєї діяльності.

Мета статті – формування концепції інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства як економічних систем у сучасних ринкових умовах.

Еволюція підприємств пов'язана зі змінами зовнішнього середовища, вона не є привнесеною до економіки ззовні. Самі зміни зовнішнього середовища ініціюються внутрішніми причинами динаміки економіки.

Це означає, що економіка як система містить внутрішнє джерело розвитку. Зовнішнє середовище підприємств багато в чому є внутрішньою складовою економіки. Спрямованість та інтенсивність зміни елементів, що не входять до економічної сфери, є функцією запитів практичної господарської дійсності. Зміни відбуваються, якщо з'являються необхідні економічні умови для їх застосування. Тому адаптація підприємств є закономірним процесом еволюції економіки.

Нині стратегії поведінки підприємств в умовах самоорганізації рівноважного стану та переходу до нового рівноважного стану значно зближуються. Адаптаційний вектор стає неможливим без інноваційного управління розвитком підприємств, перехід до нової рівноваги вимагає пристосування до зовнішнього середовища, що змінюється.

Тому, незважаючи на відмінності цих фаз, у сучасних умовах вони виконують функцію, забезпечуючи розвиток підприємства й адаптацію до зовнішнього середовища, що змінюється. У фазі переходу від одного рівноважного стану до іншого відбуваються змістовні зміни організаційної та технологічної структури підприємства. Такий перехід потрібний, якщо колишня структура вичерпує потенціал самодосконалення та виникають труднощі з адаптацією підприємства до зовнішнього середовища. Зміни зовнішнього середовища, що поглиблюються, неадекватно сприймаються підприємством.

Визначено, що рушійною силою перетворень у рамках підприємства є інноваційне управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства, ефективність якого визначається характером змін зовнішнього середовища, здібностями підприємства адекватно сприймати ці процеси та перебудуватися відповідно до об'єктивних закономірностей.

Підприємство має реагувати на зміни зовнішнього середовища, своєї структури та поведінки таким чином, щоб основні, життєво важливі параметри зберігалися в допустимих межах за допомогою адаптивного інноваційного управління розвитком.

Науково-технічний потенціал перетворився на основний чинник підтримки економічної стійкості підприємства в ринкових умовах. Ринок висуває вимоги створення нових ідей, досліджень та технічних досягнень. Отже, інноваційне управління розвитком підприємства вимагає інноваційної підготовки виробництва, що дозволяє підприємству адаптуватися до непередбачуваних змін зовнішнього середовища, забезпечуючи його конкурентоспроможність.

В умовах жорсткої конкуренції підприємства готельно-ресторанного господарства повинні розробляти та виводити на ринок продукцію, що має попит, а також виробляти її з найменшими витратами.

Відповідно, науково-технічна підготовка є найважливішою компонентою економіки підприємства. Вона припускає відбір та встановлення черговості освоєння найбільш ефективних напрямів науково-технічного прогресу, освоєння нових прогресивних інноваційних наукомістких виробів, удосконалення виробів, що випускаються, розробку та освоєння новітніх технологій, впровадження досконалих методів організації й інноваційних методів управління.

Маркетингові дослідження, як джерело інформації, є найважливішим чинником підвищення ефективності виробництва та адаптивного інноваційного управління ним в умовах ринку.

Маркетингові дослідження в умовах ринку, які змінюються, необхідно постійно проводити на усіх етапах інноваційного управління виробництвом, що дозволяє забезпечити систему управління інформацією, необхідною для ухвалення ефективних управлінських та господарських рішень.

Сутність адаптивного інноваційного управління підприємством полягає в тому, що воно орієнтоване на розробку нової та модернізацію перспективної конкурентоспроможної продукції й технології, а також створює умови для безперервного вдосконалення організації виробництва та цілеспрямованого використання внутрішніх резервів, створюючи можливість ефективного розвитку та зростання конкурентних переваг й ефективного реагування на дії зовнішнього середовища.

Під резервами маються на увазі невикористані та постійно виникаючі можливості зростання й удосконалення виробництва, поліпшення його кінцевих результатів – збільшення випуску та реалізації продукції, зниження її собівартості та зростання прибутку.

В умовах обмеженості фінансових, енергетичних та інших ресурсів, нестабільності розвитку економіки питання адаптивного інноваційного управління підприємством на основі ефективного використання внутрішніх резервів є пріоритетними.

Науково-технічна підготовка виробництва не лише створює можливість використання резервів на всіх стадіях підготовки виробництва, але і сприяє економії ресурсів протягом усього життєвого циклу

продукції, включаючи стадію експлуатації продукції споживачем.

Більшість українських та зарубіжних науковців [1; 2; 3; 5] говорячи про гнучкість, адаптивність та ефективність, називають їх синонімами. Підприємство може адаптуватися до умов високої конкурентної боротьби лише шляхом формування системи інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства як необхідної передумови стабільного тривалого розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Інноваційність управління економічними процесами є складним і слабо структурованим процесом, що включає в себе управління змінами, орієнтацію на результат і спроможність. Розглянемо більш детально сутність цих напрямів.

У нестабільних умовах господарювання неефективна діяльність підприємств готельно-ресторанного господарства підприємств вимагає якісних змін. Такими змінами виступають формування системи інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства.

Проте перед керівництвом підприємств стоїть питання вибору таких тактичних і стратегічних напрямків інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства, що будуть максимально ефективними та матимуть довгостроковий позитивний ефект.

Формування інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства як економічних систем виконується в трьох концептуальних напрямках, що наведено на *рис. 1*, а саме: інноваційність процесу; інноваційність знань; інноваційність ресурсів.

Усе це стратегічно орієнтовано на отримання ефективного результату діяльності підприємств, а саме: найголовніше – буде задоволений попит споживачів, що надасть можливість розширити ринки, вийти на нові конкурентні ринки, отримувати додатковий дохід.

Сутність напрямку «інноваційне управління розвитком» полягає в маневреності, креативності, гнучкості, стійкості до впливу та стратегічному мисленні. Орієнтація на результат полягає в розбудові підприємства, розв'язанні проблем, продукуванні та прийнятті ефективних креативних рішень. Під спроможністю мається на увазі партнерство, проведення переговорів, управління фінансами, людським капіталом, технологіями тощо.

Концепція інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства як економічних систем (*рис. 2*) спрямована на: вчасне та ефективно реагування на виникнення нових ідей, знань, технологій тощо; креативне лідерство; інноваційне мислення; здатність до об'єктивної оцінки ситуації на основі креативної уважності; від-

мову від використання постійних правил і зразків; пошук інноваційних образів, зразків, рішень та ідей; використання нестандартних ідей, імпровізації, експерименту тощо.

Платформою для формування концепції інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства є методологія, що представляє собою ідеологічну платформу розв'язання наукової проблеми інноваційного управління розвитком економічних систем на основі компонентів методології (загальних, загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціальних наук).

В історії стрімкого розвитку існують основні напрями «економічного дива», а саме:

- ✦ за рахунок географічного положення, ефективної інвестиційної та податкової системи;
- ✦ за рахунок власних запасів;
- ✦ за рахунок впровадження наукомістких інноваційних технологій.

Методологія формується за рахунок філософських методів пізнання (емпіричних, сенсуалістичних і раціоналістичних), поглиблення наукового пізнання та збільшення обсягу масштабів наукових знань. Визначальним чинником розвитку та боротьби з кризовими явищами має стати політика забезпечення глибоких якісних інноваційних перетворень на основі парадигми управління зі своїми поняттями, принципами, формати, методами та ін.

Методологія інноваційного управління розвитком економічних систем формується під впливом інноваційності, що включає в себе процес, знання та власні або залучені ресурси.

Етапи інноваційного процесу управління розвитком економічних систем складаються з розпізнавання проблем, генерації ідей, вибору технології та розроблення реалізації рішень.

ВИСНОВКИ

Отже, формування концепції полягає в:

- ✦ розробці теоретико-методичного підходу до оцінювання інноваційного управління розвитком економічних систем;
- ✦ науково-практичному підході до генерування управлінських рішень на основі регресійно-кореляційної моделі;
- ✦ оцінці ризиків інноваційного управління розвитком економічних систем;
- ✦ розробці науково-методичного підходу до прогнозування рівня інноваційного управління;
- ✦ технології впровадження інноваційних методів управління розвитком економічних систем на основі синергетичного підходу;
- ✦ створенні інтегрованого механізму інноваційного управління розвитком економічних систем;

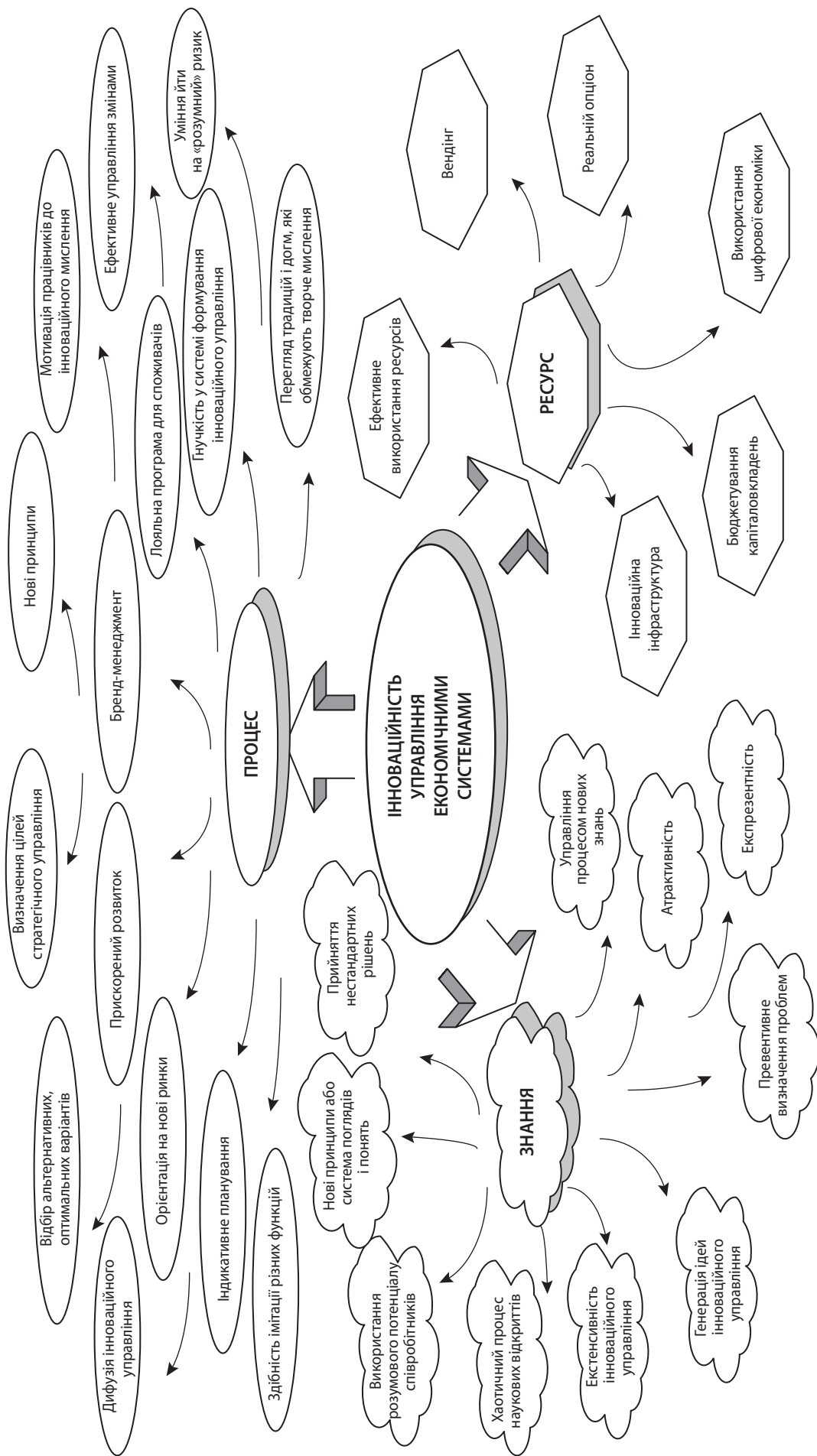

Рис. 1. Концептуальні напрями формування інноваційного управління підприємств готельно-ресторанного господарства як економічних систем

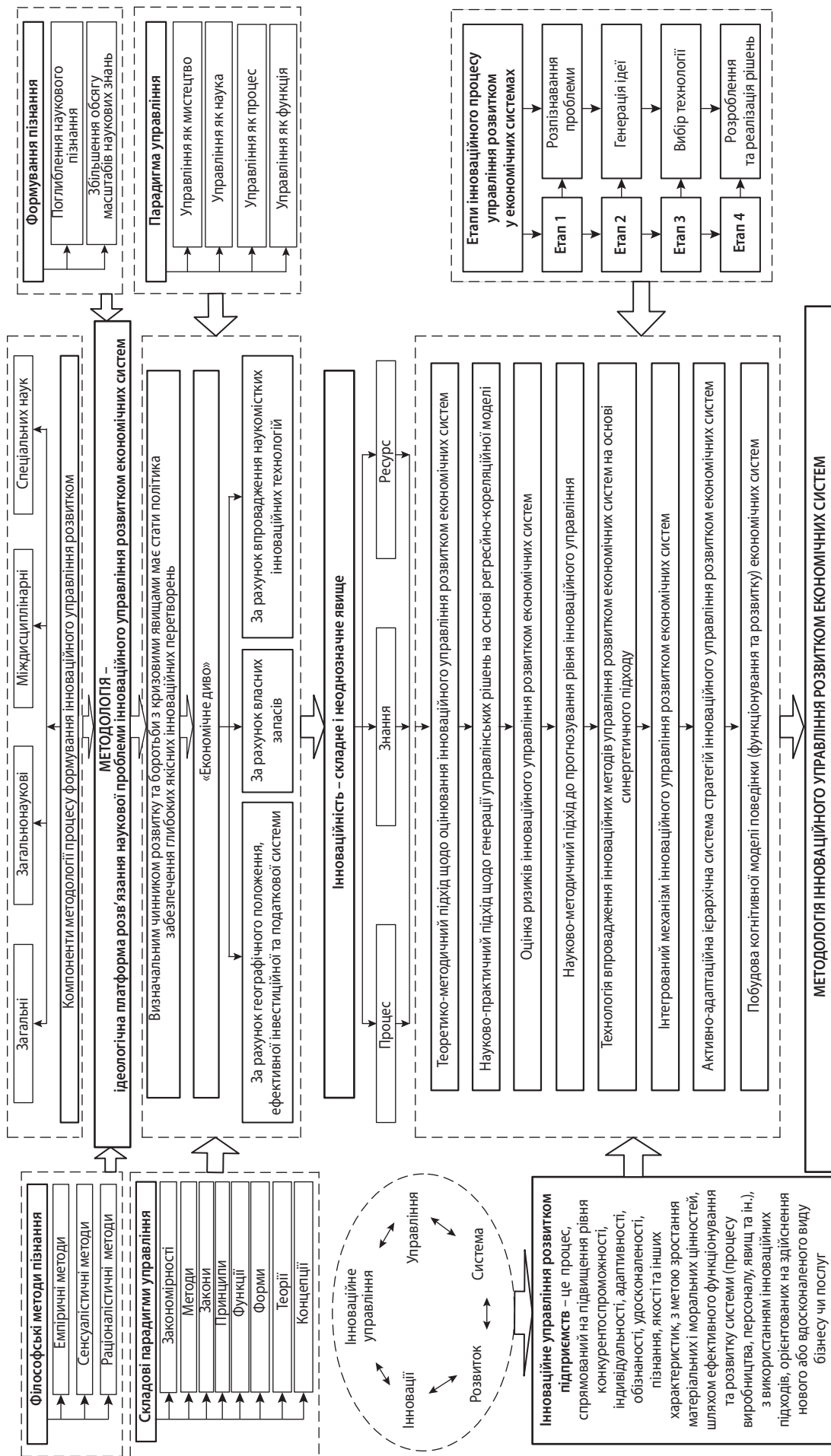

Рис. 2. Концепція інноваційного управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства як економічних систем

- ✦ активно-адаптаційній ієрархічній системі стратегії інноваційного управління розвитком економічних систем;
- ✦ побудові когнітивної моделі поведінки (функціонування та розвитку) економічних систем. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ареф'єва О. В. Концептуальні основи адаптивного управління функціонуванням та розвитком підприємств. *Економіка та управління*. 2012. № 3. С. 107–111.

2. Маслодудов Ю. А. Особенности адаптивного управления на машиностроительных предприятиях. *Вопросы экономических наук*. 2009. № 6 (39). С. 76–78.

3. Мельник К. М. Адаптивне управління підприємством в умовах невизначеності. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2013. Вип. 3. С. 81–85.

4. Москаленко Л. А., Хринюк О. С. Методи антикризового управління підприємством. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2011. Вип. 5. С. 114–117.

5. Нізалов Д. В. Антикризове управління: вибір методів. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. 2001. Том 9. Економічні науки. С. 56–58.

6. Прохорова В. В., Проценко В. М., Чобіток В. І. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування. Харків : УІПА, 2015. 291 с.

7. Ращупкина В. Н. Методология основ управления процессами реорганизации предприятий : монография. Мекеевка : ДонНАСА, 2008. 180 с.

8. Савицька Н. Л., Жегус О. В., Михайлова М. В. Концептуальні засади контролю маркетингової діяльності в системі адаптаційного управління підприємством. *Економічний простір*. 2015. № 100. С. 161–170.

9. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм розвитку підприємства : монографія. Харків : ХДЕУ, 2008. 364 с.

10. Чорна М. В., Коваль М. С. Особливості управління розвитком підприємств ресторанного господарства. *Ефективна економіка*. 2015. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3710>

REFERENCES

Arefieva, O. V. "Kontseptualni osnovy adaptivnogo upravlinnia funktsionuvanniam ta rozvytkom pidpriemstv" [Conceptual bases of adaptive management of operation and development of enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia*, no. 3 (2012): 107-111.

Chorna, M. V., and Koval, M. S. "Osoblyvosti upravlinnia rozvytkom pidpriemstv restorannoho hospodarstva" [Features of the management of the development of restaurant enterprises]. *Efektivna ekonomika*, no. 1 (2015). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3710>

Maslodudov, Yu. A. "Osobennosti adaptivnogo upravleniya na mashinostroitelnykh predpriyatiyakh" [Features of adaptive management in engineering enterprises]. *Voprosy ekonomicheskikh nauk*, no. 6 (39) (2009): 76-78.

Melnyk, K. M. "Adaptivne upravlinnia pidpriemstvom v umovakh nevyznachenosti" [Adaptive enterprise management

under uncertainty]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Ekonomichni nauky*, no. 3 (2013): 81-85.

Moskalenko, L. A., and Khryniuk, O. S. "Metody antykrizovoho upravlinnia pidpriemstvom" [Methods of crisis management enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 5 (2011): 114-117.

Nizalov, D. V. "Antykrizove upravlinnia: vybir metodiv" [Anti-crisis management: the choice of methods]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Kyievo-Mohylianska akademiia»*. Vol. 9 (2001): 56-58.

Prokhorova, V. V. Protsenko V. M., and Chobitok, V. I. *Formuvannya konkurentnoi stratehii pidpriemstv na zasadakh innovatsiino-spriamovanoho investuvannya* [Formation of competitive strategy of enterprises on the basis of innovation-oriented investment]. Kharkiv: UIPA, 2015.

Rashchupkina, V. N. *Metodologiya osnov upravlennya protsessami reorganizatsii predpriyatiy* [Methodology of the fundamentals of managing the processes of enterprise reorganization]. Makeyevka: DonNASA, 2008.

Savytska, N. L., Zhehus, O. V., and Mykhailova, M. V. "Kontseptualni zasady kontroliu marketynhovoi diialnosti v systemi adaptatsiinoho upravlinnia pidpriemstvom" [Conceptual bases of control of marketing activity in the system of enterprise adaptive management]. *Ekonomichniy prostir*, no. 100 (2015): 161-170.

Trydid, O. M. *Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm rozvytku pidpriemstva* [Organizational and economic mechanism of enterprise development]. Kharkiv: KhDEU, 2008.